

Sunndal kommune: Høringsuttale til nye Nedre Driva kraftverk

Sunndal kommune vil i det videre bruke følgende begreper i høringsuttalen:

Dagens Driva kraftverk – Gamle Driva

Nedre Driva kraftverk – Nye Driva

Utredningsprogrammet – UP

Konsekvensutredning – KU

Generelt til UP

Sunndal kommune har følgende kommentarer:

Sunndal kommune ber om at det i videre prosess velges ett navn for Ålvundelva/Ulvåa/Ålvunda.

Kommentar:

Disse navnene brukes inkonsekvent i utsendt UP, og kommunen mener det er forvirrende å forholde seg til forskjellige navn på samme vassdrag i dokumentet. Sunndal kommune foreslår Ålvundelva jf. Store Norske Leksikon og Statens Kartverk.

Sunndal kommune krever vilkårsrevisjon og at dette kjøres parallelt med prosessen med Nye Driva.

Kommentar:

UP ser ikke på de gamle vilkårene i Gamle Driva. Prosjektet er et opprustnings- og utvidelsesprosjekt, og ikke ny konsesjon. Store deler av Nye Driva er imidlertid nye inngrep, med inntak av nytt vann og nedbørsfelter, berører store, nye arealer, har nye tunneller og ny kraftstasjon, samt nytt utløp av vann fra kraftverket til sjø. Sunndal kommune mener at det vil være naturlig å se på begge kraftverkenes påvirkning under ett - også i kunnskapsgrunnlaget. Det er for sent se på samlet belastning for Gamle og Nye Driva når KU foreligger. I UP står det at: "Dagens Driva kraftverk vil benyttes for å opprettholde eventuelle pålagte krav til vannføring i Driva, i perioder med driftsstans eller høy pris."

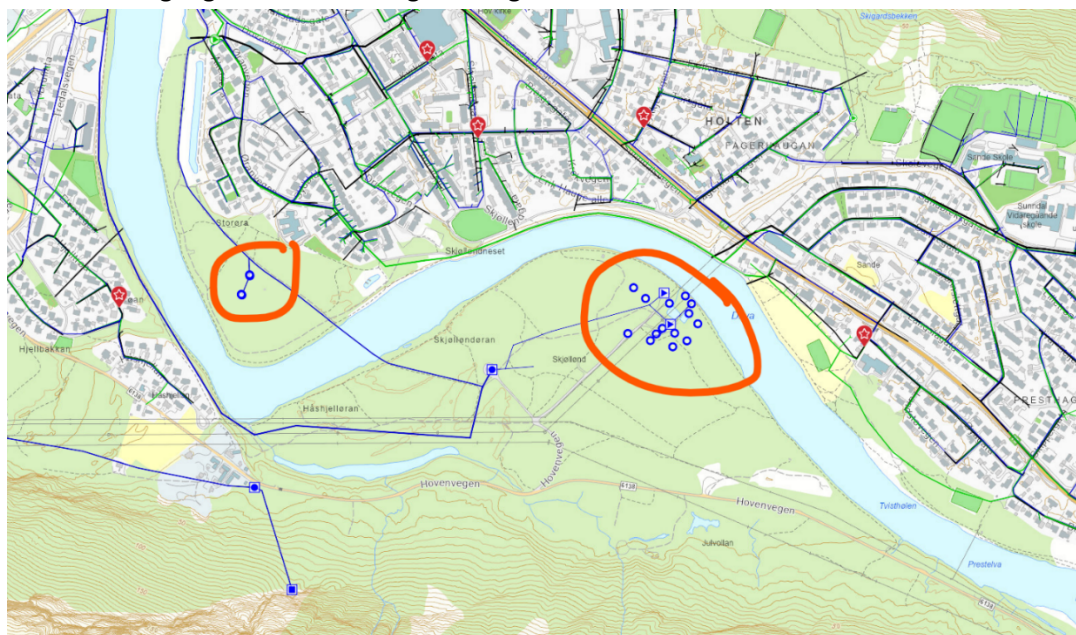
Effekten av og vilkårene gitt i Gamle Driva kan ikke ses uavhengig fra Nye Driva. Dette gjelder spesielt problemer med gassovertmetning, som er tilknyttet Gamle Driva (beskrevet i UP). I tillegg er det indikasjoner på strandingsproblematikk i forbindelse med kraftverkskjøring i dagens kraftverk (se f.eks. Solem mfl. 2025). Bilder og film fra utplasserte timelaps-kamera i et internt NINA-prosjekt viser også at større områder rask tørrelegges ved hurtig nedstenging av kraftverket (upublisert material, pers. med. Øyvind Solem, NINA).

Sunndal kommune ber om at det blir gjennomført en utredning av prosjektets mulige påvirkning på vannkilde til landbruk, drikkevann og øvrig grunnvannsspeil i Sunndal fra Grensehølen og til sjøen. Bortfall av vann kan påvirke dette.

Kommentar:

Det er mange gårdsbruk og husstander som nytter Driva som vannkilde til husholdning- og landbruksaktivitet. Driva blir i sommerhalvåret brukt til utstrakt vanning i potet- og kornproduksjon. Elva er også viktig for grunnvannspeilet i Sunndal. Det må derfor utredes om bortfall av elvevannet vil påvirke grunnvannsspeilet i området der kommunen har uttak av drikkevann til bosetningen i

sentrumsområdene, samt for brønner oppover Sunndalen (se vannverk i kart). Det må videre utredes om tiltaket kan få betydning for kvaliteten på vannet som hentes ut på det dypet brønnene står nå. Det må gjøres rede for avbøtende tiltak slik at landbruket og innbyggere er sikret god og stabil vanntilgang til drikkevann og vanning. Sunndal kommune har vannverk her:

Sunndal kommune krever en grundig utredning av lokal kompensasjon og kommunale inntekter

Kommentar:

Effektene på kommunens framtidige eiendomsskatter og kompensasjonsordninger som konsesjonsavgifter og konsesjonskraftfordel som følge av både utvidelsen med Nye Driva og effektene på Gamle Driva må utredes. Lokal forankring og aksept vil styrkes gjennom gode vertskommuneordninger. Det vil være viktig for å få lokal aksept for negative miljø- og naturkonsekvenser gjennom å veie disse opp med de kompensasjonsordninger som kommunene og lokalsamfunnene vil sitte igjen med etter en eventuell utbygging. Særlig viktig vil beregning av konsesjonskraftvolum ved ny utbygging og fordelingen mellom kommunene av denne. Samt beregning av eiendomsskattegrunnlag og fordeling mellom kommunene av disse.

Konkrete innspill til delkapitler og underpunkter i UP

2.6.2 Festa Pumpe

Kommentar:

Forslaget om å ta «overskuddsvann» fra elva Driva i Ålbusøyan og pumpe dette opp i Gjevilvatnet har mange momenter som må utredes. Utbygger har vist til i åpne møter og UP «at det er flomtoppene som tas» og at «det skal kun pumpes når det er mye vann i Driva». Det er uklart for Sunndal kommune hva som ligger i begrepene «mye vann, overskuddsvann og flomtopp». Det er viktig at utredningen gir en tydelig beskrivelse av faktisk plan for manøvreringen av Festa pumpe. Dersom det planlegges at pumpen benyttes i det som vises til med minstevannføring (4 m³/s i vinterhalvåret og 16 m³/s på sommerhalvåret ved Grensehølen), så kan ikke dette sies å være «mye vann i elva». Det har ved sjeldne anledninger forekommet at elva har vært så lite vannførende som vist til i UP, dvs. disse er ikke gjennomsnittlige vannføringsverdier. Det må gjøres grundige

mesokartlegginger på hvordan en pumpe på Festa vil påvirke forholdene i elva, og basert på dette komme frem til biologiske og økologiske parametere for vinter- og sommervannføringer.

Driva er et nasjonalt laksevassdrag og dette gir vassdraget et særskilt vern. Konsekvenser av pumpens manøvrering må derfor utredes grundig. Sunndal kommune mener det blir uriktig å lage ei utredning basert på de laveste vannføringsverdiene som har vært i elva. KU bør utrede effekten av pumpa på forskjellige vannføringer, samt det bør legges på en føre-var-basert vannføringverdi for minstevannføring. I dette ligger det hvilken effekt pumpa vil ha på gyte- og overlevelsesforhold, samt fiskevandring i Driva. Det må utredes hvordan smolten som skal slippe seg ned forbi pumpa påvirkes, samt hvordan yngel i nærliggende områder påvirkes. Pumpa skal bygges i et område som er viktig for gyting av sjørret, dette må hensyntas i utredningen.

Det må utredes hvordan pumpingen kan foregå for å ikke påvirke vandringsatferden til anadrom fisk. I dette inngår en spesifisering av topografien fra Ålbu til Grensehølen, med terskler og stryk, samt Driva nedstrøms Grensehølen, som er flattere og mer meanderende. Samlet belastning på frafall av vann for Gamle og Nye Driva må også ses i lys av påvirkningen av samtlige vannkraftverk i Driva. I tillegg brukes elva til vanning i landbruket i sommerhalvåret. På sommeren vil anadrom fisk muligens stoppe i terskler i elva, og vente på økende vannføring for videre vandring. Dersom vannføringen holdes jevnt på 16 m³/s på Grensehølen vil dette kunne resultere i vanskeligheter med vandring fra Grensehølen og oppover til Oppdal. Det kan bli opphopning av fisk og fiskedød, som kommer av oksygenmangel eller økte vanntemperaturer i tersklene. Dette må utredes og beskrives i KU.

Det er god kunnskap om vandringsatferden til laks og sjørret i Driva, eksempelvis når det går fisk inn i fangsthuset i Snøvassmælan opp mot vannføringsdata i Sildre. Fra 2025 ble det oppført elektronisk vannstandsmåler på fiskeperra. Dersom Festa pumpe brukes på for lav vannføring vil dette kunne føre til reduksjon av eller tidvis stopp i fiskevandringen fra Grensehølen og til sjøen. Slik erfaringene er i dag, kommer fisken mengdevis inn i sperra når vannføringen øker på sommeren og høsten ved bl.a. regnværperioder.

Bortfall av flomtopper og større vannføringer vil kunne gi økt sedimentering og dårligere gyteforhold i elva. Det er trolig ikke pumping på flomstor elv som vil være et problem for ovennevnte, men å bruke pumpa slik at det gir varige lave vannføringer i elva. Det bør utredes avbøtende tiltak, som spyleflommer og lokkeflommer for å sikre vandring av fisk i elva og utspyling av finsedimenter for optimale gyteforhold.

Det er også viktig å utrede pumpa og prosjektets påvirkning på akvatisk og terrestrisk naturmangfold, inkludert påvirkningen på andre akvatiske arter (elvemusling, ål, insekter) og naturtyper, som flommarkskog og bekkekløfter. Dette gjelder også arter og naturtyper i nærliggende områder, som påvirkes av bortfall av høyere vannføring/flom. Det må utredes hvordan pumpen kan flytte arter, bakterier, sykdommer eller parasitter mellom Driva til Gjevilvatnet. Røye, som befinner seg i Gjevilvatnet, vil være en langtidsvert for *Gyrodactylus salaris*. Det må grundig utredes hvordan sykdomsrisiko vil påvirke røye og ørret i Gjevilvatnet, eventuelt andre arter. Avbøtende tiltak må beskrives i utredningen.

Driva elv er i dag i aktiv bruk både i nærings- og i friluftssammenheng med rafting og elvepadling. Drivas har også landskapsmessige kvaliteter og verdier for lokalsamfunnet. Det må utredes hvilke konsekvenser mindre vannføring i elva, samt en demning ved Åbusøyen få for dette. Rafting og elvepadling foregår i hele elvestrekningen fra Oppdal til Sunndal sentrum. Viser for øvrig til kommentarer under punkt 2.6.7 hydrologi og tilsig, 6.1-6.4 mulig avbøtende tiltak og punkt 8.5 naturmangfold i vann, sjø og vannmiljø.

2.6.3 Økt regulering av Gjevilvatnet

Kommentar:

Tiltaket forutsetter ytterligere nedtapping av Gjevilvatnet med 5 meter, slik at samlet reguleringshøyde blir 20 meter. HRV 660,8 til ny LRV 640,8. Samlet magasinivolum 348 Mm³.

De siste 50 år har strandsonen i Gjevilvatnet endret seg mye, flere sætervanger er kraftig redusert og det er erosjonssoner rundt hele vatnet. Ustabil vannstand gjennom året og bølgeerosjon i ulike høyder på dagens 15 meters-sone gjør at strandsonen stadig endres. Ny klima-situasjon med varmere høst og mildere vintre gjør at isen ikke legger seg så tidlig som før. Da får vinterstormene tak og bølgeerosjonen slipper til på nye høydelag. Dette må utredes med dagens situasjon, samt med klimapåslag.

Utredningen må spesifikt vurdere om det er behov for ytterligere senkning av LRV, dersom det tilføres elvevann fra Driva via Festa pumpe. Gjevilvatnet båt- og naustforening fikk etablert småbåthavn etter siste regulering i 1973. Forholdene for båtfolket må utredes ut fra ny situasjon. Båtene brukes både i næringsøyemed og til fiske/fritid.

2.6.4.2 Tunneller, tversslag og tipper

Kommentar:

Videre bruk av sjødeponi må utredes. Viser til kommentar på punkt 5.1.3 naturfare og 5.1.4 naturmangfold på land og 3.1 Eksisterende arealbruk, 3.2 Ny arealbruk og 3.3 eiendomsforhold.

2.6.5.1 Langvatnet overføring

Kommentar:

Det er kjent at hele kraftkonsesjoner kjøpes og selges mellom forskjellige selskaper i markedet. Sunndal kommune kjenner ikke til eksempler hvor en del av en eksisterende konsesjon tilknyttet en konsesjonær (Langvatnet/NEAS), flyttes til en annen konsesjonsområde/konsesjonær (TrønderEnergi/Nye Driva). En slik overføring vil ha konsekvenser for nedbørfeltet og nærliggende natur og friluftsliv.

Eventuelle konsekvenser for konsesjonskraftmengde og evt eiendomsskatt gjennom endring av NEAS sin konsesjon må utredes.

Ålvundelva er i dag et vernet vassdrag. I UP står det at overføring fra Langvatnet til Tovatna vil føre til endrede vannforhold for eiendommer langs Reindøla og Ålvundelva. Utredningen må beskrive hvilken visuell og praktisk endring overføringen vil ha for vannstrengen fra Langvatnet til Ålvundfjord. Det må utredes mulige effekter på Ålvundelva og nærliggende områder, som inkluderer

endringer i vannføring fra Gresjo I og II med viktig brevatn samt Langvatnet. Det må beskrives grundig forskjellen mellom effekt av nytt tiltak og dagens situasjon.

For Sunndal kommune er det svært viktig at Nye Driva ikke forringer Innerdalen og naturmessige kvaliteter tilknyttet Ålvundelva som naturlandskap, som landbruksområde eller turistmål. Innerdalen og Renndøssetra er svært viktig for Sunndal kommunes reiseliv og har unike landskapsmessige preg. UP viser at tiltaket berører verneområder eller er i nær tilknytning til verneområder. Det vises også til at Miljødirektoratet nylig sendte ut et brev hvor det anbefales kunnskapsinnhenting til å omgjøre areal i dette området til nasjonalpark. Innerdalen er et svært viktig turistmål og det er svært viktig at det synliggjøres hvilke konsekvenser en overføring vil ha for beite, turisme og naturverdier i området.

2.6.5.2 Gresjo I og II

Kommentar:

Området er kartlagt som svært viktig friluftsområde. Langs Gresjo er det en tursti som leder inn til Grasdalen og fjellmassivene rundt med blant annet Kongen, Skarfjell og Trolla med flere. Nedre del av bekken Gresjo har også spesielle kvaliteter for friluftslivet. Når bekken når dalbunnen, er den en del av et attraktivt område for bading og rekreasjon. Dette området har relativt kort avstand fra parkeringsplassen i Nerdalen og er egnet for kortere turer for blant annet familier og har spesielle opplevelseskvaliteter. Det er viktig at påvirkningen på disse kvalitetene utredes som en del av KU. Med tanke på landbruksinteressene, er det viktig å utrede påvirkningene av at Gresjo legges i rør oppe på fjellet for beitenæringen i Grasdalen. Det må også utredes hvordan verna vassdrag Ålvundelva påvirkes særlig sommerstid av at sidevassdraget Gresjo får redusert vannstand. Viser for øvrig til kommentar i punkt 2.6.5.1 Langvatnet overføring og 3.1 Eksisterende arealbruk, 3.2 Ny arealbruk og 3.3 eiendomsforhold.

2.6.5.3 Sandvikelva I og II

Kommentar:

Fra Sandvika går det en tursti opp Sandvikdalen og derfra kan man nå blant annet Furunebba og Dronningkrona. Sandvika tursti er registrert som et viktig friluftsområde. Selv om området ved Sandvika er blitt mindre tilgjengelig etter at vegen ble nedlagt, bør det likevel utredes hvilken effekt tiltaket har for turtraseen. Det er viktig at kraftstasjonens utløp og behov for tunell og adkomst ikke forringer muligheten for å bruke turtraseen.

2.6.6 Nettilknytning, nettanlegg og nettførsterkninger (inkludert underpunkter 2.6.6.1-2.6.6.4)

Kommentar:

Det er lansert tre tilknytningsmuligheter til det nye kraftverket, to i opprinnelig UP og ett ettersendt tillegg. Det er viktig å se opparbeidelsen av tilknytningspunktene i helhetlig sammenheng med resten av prosjektet. Trasevalg kan ha betydning for mer tap av natur, vurderes opp mot skred, flom og beslag av arealer på bekostning av andre arealer, for eksempel friluftsliv og landbruk. Nedre Driva er et stort natur- og arealinngrep, og det vil være viktig å identifisere tidlig i prosessen hvilke tilknytningspunkter som skal brukes. Det bør avklares om det faktisk er tilgjengelig kapasitet på nettet, før prosjektet eventuelt får konsesjon. Nordsiden av Sunndalsfjorden er svært rasutsatt, noe som til slutt førte til stengt RV70 og lang tunnel langs hele fjordsiden. Det er viktig å utrede mulighet

for skred og ras hvor utløp og nettrase planlegges lagt. Herunder hvordan man kan sørge for trygg adkomst til planlagt kraftstasjon. Fordeler og ulemper for trasevalgene må utredes grundig tidlig i prosessen.

Den gamle kraftlinja (traseen Geilen-Viklandet) som går gjennom Sunndalsøra har svært uheldig plassering med tanke på boligbebyggelse og framtidig utvikling av Sunndalsøra som tettsted. Den gamle traseen ligger nært eksisterende bolighus med de ulempene det medfører og legger beslag på viktige arealer for tettstedsutvikling. Sunndalsøra er fra naturens side begrenset med fjell, elv og fjord på alle kanter med tilhørende ras- og flomfare, og vi må utnytte viktige arealer i dalbunnen på en god måte. Det er derfor svært avgjørende for kommunen at det velges en løsning med ny kraftlinjetrase utenom Sunndalsøra sentrum, og at den gamle kraftlinjetraseen Geilen-Viklandet utfases slik at arealene kan inngå i tettstedsutviklingen av Sunndalsøra.

2.7 Nullalternativet

Kommentar:

Gamle Driva har vært i drift så lenge at det kan bes om vilkårsrevisjon. Sunndal kommune ønsker at vilkårsrevisjon skal skje både som en del av prosessen med Nedre Driva og som nullalternativ. Miljødirektoratet og NVE ga i 2013 ut en rapport med vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022, nasjonal gjennomgang og prioritering. Gamle Driva står høyt prioritert her.

Vilkårsrevisjonen vil kunne resultere i en endring av eksisterende driftsmønster og manøvreringsreglement, som igjen vil være positivt for fisk og vannmiljø. Det beskrives i UP at driftsmønstret i Nye Driva er positivt for fisken i elva. Effektkjøringsanlegg med utløp til sjø unngår raske opp og nedstigninger i elva og dermed er mer positiv for anadrom fisk. Sunndal kommune mener imidlertid at det ikke er nok kunnskap tilgjengelig til å konkludere med at Gamle Driva ikke vil fortsette å påvirke anadrom fisk på en negativ måte. Det er heller ikke tydeliggjort i UP hvordan driften av Gamle Driva skal foregå parallelt med det nye. Slik kommunen forstår UP, legges det ikke opp til endring i eksisterende driftsmønster i Gamle Driva. Viser for øvrig til generell kommentar, kommentar i punkt 5.1.1 om hydrologisk grunnlag og punkt 2.6.2 Festa pumpe.

3 Arealbruk og eiendomsforhold

3.1 Eksisterende arealbruk, 3.2 Ny arealbruk og 3.3 eiendomsforhold

Kommentar:

Tiltaksområdene i prosjektet omfatter et variert spekter av eksisterende arealtyper, hovedsakelig lokalisert i utmarksområder i fjellet, jordbruksarealer og områder med eksisterende teknisk infrastruktur. De planlagte bekkeinntakene er alle plassert i fjellområder med utmarkskarakter (LNFR), mens flere av de største tiltakene, som tippområdene, berører jordbruksarealer langs Driva elv og i nærheten av Sunndalsfjorden. I tillegg vil tiltakene føre til endrede vannstands- og vannføringsforhold som påvirker eiendommer langs Driva og andre vassdrag, noe som også må tas hensyn til i arealbruken. Det er i alt tiltenkt to bekkeinntak fra mindre vassdrag inn på hovedtunnelen. Alle bekkeinntakene ligger i utmark i fjellet.

To av tippområdene ligger langs Driva elv og berører i stor grad jordbruksareal. Det vil utredes om disse kan tilbakeføres som jordbruksareal ved anleggsslutt og om det kan legges til rette for

nydyrking. Det siste tippområdet ligger langs og i Sunndalsfjorden. Bruken av nye og gamle tippområder må grundig konsekvensutredes. Mye av aktiviteten foregår også i Trollheimen landskapsverneområde. Reindøla og Ålvundelva berøres, som er vernet vassdrag. Kommunen har hensynssonemarkert Ålvundelva. Viser eller til kommentar på punkt 2.6.5.1 om Langvatnet og 5.1.6 Landskap.

5. Dagens situasjon og mulige virkninger

5.1.1 Hydrologisk grunnlag

Kommentar:

Dagens Driva kraftverk har et samlet nedbørfelt på 410,9 km², med en middelavrenning på 462 Mm³ /år. Gjevilvatnet har en tillatt reguleringshøyde på 15 meter fra kote 645,8 (laveste regulerte vannstand, LRV) til kote 660,8 (høyeste regulerte vannstand, HRV), noe som gir en magasinkapasitet på 280 Mm³. Etter utvidelsen vil kraftverket ha et totalt nedbørfelt på 1515,4 km² og en middelavrenning på 1214,6 Mm³ /år. Den totale økningen på nedbørsfeltet vil være på 1104,5 km². Det må utredes hvordan prosjektet vil påvirke naturen tilknyttet det nye nedbørsfeltet.

Prosjektet har som mål å ha flomdempende effekt. Pumpa er planlagt å ha maksimal pumpekapasitet på 36 m³/s. Det bør i KU utredes hvordan pumpen tenkes å kunne gi flomdempende effekt opp mot dagens flomsituasjon. Flomdempende effekt bør også ses i sammenheng med nytteverdien flom har med å vaske ut fínsedimenter og sikre gode gyteforhold, samt vandring av fisk.

Driva er i øvre del en uregulert elv hvor vannføringen varierer mye gjennom året. I dag er det også to mindre kraftverk under utbygging til Driva, som påvirker vannføringen. Disse er Somrunen og Småvoll. I tillegg har man Grøa kraftverk.

De nye bekkeinntakene trenger også nærmere undersøkelser og bedre datagrunnlag for å beslutte om de bør tas med i prosjektet eller ikke. Kartleggingen må inkludere mer enn minstevannføring fra de aktuelle bekkeinntakene og hovedelv. UP viser til begrepet «fornuftige grenser». Det er viktig å få kartlagt hva som ligger i dette begrepet. Grafene på vannføring med eller uten pumpe gir ikke god informasjon om dette, og er modellbasert. Det er ikke så relevant at vannføringen på Elverhøy er på et visst nivå, dersom det er svært lite vann som går fra Grensehølen og oppover. Det foreligger god kunnskap på at fisken i Driva har behov for vesentlig vannføring for å vandre. I tillegg trengs flomtopper til å renske ut fínsedimenter. Derfor må en KU inneholde flere alternativer for pumpens effekt, utover indikatoren om minstevassføring.

For hydrologiens påvirkning på akvatisk og terrestrisk naturmangfold, vises til kommentarer under punkt 2.6.2 Festa pumpe, 2.6.5.1 Langvatnet overføring, 8.4 naturmangfold på land og 8.5 naturmangfold i vann, sjø og vannmiljø.

5.1.2 Erosjon og sedimenttransport

Kommentar:

Det er viktig at KU utreder hvordan pumpeaktiviteten vil påvirke erosjon og sedimenttransport i elva. Permanente lave vannstander gir ofte økt erosjon i elver og vann. Opphoping av fínsedimenter er

også svært negativt for gyteforhold og ved fjerning av flom, vil dette øke. Gitt kunnskapsgrunnlaget man har i andre store utbygginger, eksempelvis Eira, er det viktig at KU utreder hvilken effekt utbyggingen vil ha for gytemulighetene. Det bør også utredes alternative måter å håndtere massene, som planlegges gravd opp og lagt tilbake i elveløpet nedstrøms terskelen for pumpa.

Grøvu er ei elv med stor sedimenttransport. I dag er det ei lokal utfordring med opphopning av finsedimenter ved utløpet av Grøvu. Det er også elveforebygging på flere steder i området Driva/Grøvu og Grøvus vannvei har endret seg mye de siste par tre årene. Det må utredes om reduksjon av flomvann fra Driva vil påvirke sedimenttransporten fra Grøvu ytterligere. Viser ellers til kommentar på punkt 2.6.2 Festa Pumpe.

5.1.3 Naturfare

Kommentar:

Oppdølstranda er svært skredutsatt og det bør utredes hvordan adkomst til Nye Driva påvirkes av dette, hvordan ras/skred vil påvirke utløpet av kraftverket. Dette er også relevant for nettilknytningen i området. Veien utover Oppdølstranda er i dag stengt for alminnelig motorisert ferdsel. Det er planlagt store deponier med masse, blant annet på Hjellan, hvor det er påvist kvikkleire i grunnen. Viser også til punkt 2.4.4.2 tuneller, tverrslag og tipper og 8.9 landskap.

5.1.4 Naturmangfold på land

Kommentar:

Det står i utkast til UP referert til flere områder som er kartlagt etter DN-håndbok 13, og at dette er «en gammel metodikk». Selv om kartleggingen er gjennomført etter DN-håndbok 13, er den likevel relevant og gir et godt kunnskapsgrunnlag for å kunne si noe om disse områdene. Kraftutbygging har ofte stor påvirkning på nærliggende terrestrisk natur, som eksempelvis naturtypene bekkeløft eller flommarksskog. Samlet belastning for kraftutbyggingene i Driva er faglig relevant i denne forbindelsen. Hvor mange bekkeløfter vil bli påvirket og summen av verdiforringelsen av disse bør hensyntas. Det er viktig å utrede hvordan frafall av vann vil påvirke arter og naturtyper tilknyttet elva.

Det er nærliggende å anta at de store deponiene og utbyggingsfasen spesielt, vil påvirke vilt og fugleliv. Det må utredes hvilke konsekvenser både arbeidet med og forholdene etter utbyggingen vil ha påvirkning på viltet, trekkveger og jaktutførelse. Det må ses på hvilken effekt ferskvannspåvirkningen ved utløpet av kraftverket vil ha på området utover mot Oppdølstranda og Flå. Viser til punkt 2.6.6 Nettilknytning, nettanlegg og nettforsterkninger, 2.6.5.1 Langvatnet overføring og 2.6.5.2 Gresjo I og II.

5.1.5 Naturmangfold i vann (og sjø) og vannmiljø

Kommentar:

Vannforekomsten i Sunndalsfjorden er vurdert til å ha moderat økologisk tilstand og dårlig kjemisk tilstand. Driva har dårlig økologisk tilstand blant annet på grunn av *gyrodactylus salaris*. Det står i UP at det ikke forventes at verken Driva eller Sunndalsfjorden får endret økologisk tilstand som følge av utbyggingen, mens vassdrag nedstrøms bekkeinntak forventes å bli vurdert som sterkt modifisert

vannforekomster. Påvirkningen på sjøområdene i Sunndalsfjorden må utredes. Det bør gjennomføres visuell kartlegging med ROV i utløpsområder i fjorden før bygging og driftsfase. Det står også i UP at det vannførsingsregimet som foreslås etter ny utbygging i Driva ikke forventes å gi store forringelser av vassdragets evne til å produsere laks og sjøørret. Sunndal kommune mener at det er altfor tidlig å konkludere med disse påstandene.

Det er ikke per i dag faglig belegg for å si at Nye Driva ikke vil resultere i en endret økologisk tilstand i elv og i sjø. Sunndal kommune antar at tilførselen av så mange liter ferskvann i Sunndalsfjorden vil påvirke brakkvannslaget og tilhørende økologi. Dersom Aura/Osbo, som også planlegges sluppet i sjø, vil samlet tilførsel av ferskvann kunne påvirke vannmiljø, vanntemperatur og vannkjemi i indre deler av Sunndalsfjorden. Effekten av dette er ikke godt nok beskrevet i UP og må utredes grundig i KU. Det antas å være mudret forurenset havbunn i indre deler av Sunndalsfjorden med tanke på mange tiår med industri. Det må utredes om utslipp av vann så nært industriområdet vil påvirke havbunnen på en slik måte at vannet virvler opp tildekt forurensing.

Laksebestanden i Driva er sterkt påvirket av *gyrodactylus salaris*, og arten laks er også en rødlistet art i Norge. I UP står det at det er forventet formell friskmelding om fire eller fem år. Det er enda ikke avklart hvor lang friskmeldingsperioden vil være, den kan være lenger enn det som er skissert i UP. I verste fall blir parasitten på nytt påvist i Drivaregionen, som vil sette tilbake prosjektet med minimum fem nye år fra etter en eventuell ny behandling.

Det er problematisk å flytte vann fra en anadrom vannforekomst til en annen. Dette gjelder både for spredning av arter, bakterier og sykdommer. Driva som fortsatt ikke er friskmeldt for *gyrodactylus salaris*, er det spesielt viktig å unngå spredning av vann. Som et eksempel er fiskere pålagt et strengt desinfiseringregime, og det er også kajakkpadlere. I elver uten påvisning av gyro er det krav om desinfisering av fiskeutstyr inn i vassdraget, da det ikke skal spres sykdommer som kan ha stor negativ påvirkning på dette vassdraget.

Driva er et nasjonalt laksevassdrag med omlag 10 mil lakseførende strekning. Ved utbygging vil over 2/3 av den anadrome strekningen være påvirket av vannkraft. Avbøtende tiltak må utredes i KU. Når det vurderes forringelse av vassdragets evne til å opprettholde produksjonsgrunnlaget for laks og sjøørret, er det viktig å legge til grunn samlet belastning utover minstevannføring. Viser for øvrig til punkt 2.7 nullalternativet, 2.6.2 Festa pumpe og 5.1.1 hydrologisk grunnlag.

5.1.6 Landskap

Kommentar:

Prosjektområdet ligger i områder med forskjellige type naturkvaliteter og verneformer. Prosjektet innebærer deponering av tunnelmasser på fire hovedlokasjoner dette er ved Festa, ved Storli, ved Hjellan og i fjorden utenfor Oppdølstrandtunnelen på RV 70. Ved Festa, Hjellan og Storli er det landbruksområder og en del naturområder. Massedeponiene kan derfor medføre en negativ landskapspåvirkning lokalt. Beskrivelse og vurdering av massedeponiene må utredes i KU og avbøtende tiltak må framkomme. Herunder utrede virkninger for landskap, friluftsliv, kulturmiljø, landbruk, natur og grunnforhold. For tipper langs Sunndalsfjorden bes også vurdert virkninger for strandsoner.

Når det gjelder landskapsvirkning bes det om at tippområdene blir visualisert med perspektiv sett fra ulike aktuelle synsvinkler. Når det gjelder jordbruksarealer bør det utredes reetablering og erstatning av arealene som berøres. Masser er imidlertid også en ressurs, og det bes vurdert mulige løsninger som legger til rette for at massene kan nyttes på nytt. I dette bør det foreligge et klimaregnskap for transport av massene. Viser til kommentar 5.1.4 naturmangfold på land, 2.6.5.2 Langvatnet overføring, 2.6.5.2 Gresjo I og II og 2.6.5.3 Sandvikelva I og II.

5.1.7 Kulturmiljø

Kommentar:

Det er en rekke fredede kulturminner både langs Driva og i nærheten av planlagte massedeponi. Ved Storli er det for eksempel et automatisk fredet klebersteinsbrudd og det er rester etter samiske boplasser. Langs Gresjo er det et gammelt setermiljø ved Viromsetra med gamle bygninger. Det er viktig at KU utreder hvordan utbyggingen vil påvirke kulturmiljøet og samtidig skissere avbøtende tiltak.

5.1.8 Friluftsliv

Kommentar:

Det må forventes at strekninger i elva, som er avhengig av høy vannføring for å kunne tilby et godt fiske, vil bli redusert ved bortfall av vann ved Festa pumpe. Andre strekninger som forutsetter lav vannføring, kan imidlertid oppnå et økt antall dager med gode fiskeforhold etter idriftsettelse av Nedre Driva kraftverk. Det er usikkert hvilke faktorer som ligger til grunn for å si at det er strekninger i Driva som forutsetter lav vannføring, kan gi økte antall dager med gode fiskeforhold. KU må utrede og synliggjøre disse. Det må også utredes og visualiseres hvilken effekt redusert vannføring i Driva det ha å si for friluftslivet langs elva. Fiske er en viktig kilde til friluftsliv og folkehelse, og laksefiske står sterkt i sunndalssamfunnets identitet og kulturhistorie. Viser for øvrig til punkt 2.6.2 Festa Pumpe og 5.1.9 Reiseliv.

5.1.9 Reiseliv

Kommentar:

NINA ga ut en rapport om hvor store lokaløkonomiske ringvirkninger gyrofriskmelding har på vassdrag (rapporten inkluderte blant annet Driva). Rapporten viste store lokaløkonomiske gevinster ved å bekjempe parasitten og reetablere laksebestanden. Når økonomiske ringvirkninger av kraftutbyggingen utredes, må dette ses i lys av hvilke økonomiske verdier som kan tapes ved utbyggingens negative effekt. UP beskriver at det ikke forventes det at Nedre Driva kraftverk vil ha vesentlige negative konsekvenser for reiseliv, noe som er for tidlig å fastslå når effekten på anadrom fisk ikke er utredet. Sunndal kommune mener også at det må vurderes hvordan planene med Langvatnet påvirker friluftslivet og turismen i Innerdalen og Renndølssetra. Viser til generelt punkt om økonomi, 5.1.12 samfunn, 2.6.5.1 Langvatnet overføring og 2.6.5.2 Gresjo I og II.

5.1.12 Samfunn

Kommentar:

Sunndal kommune er en stor industrikommune med stort forbruk av elektrisk kraft.

Kraftproduksjonen i dagens Driva kraftverk har også vært viktig som grunnlag for annen næringsaktivitet i området. I utbyggingsfasen forventes det stor aktivitet med betydelige ringvirkninger for både detaljhandel og overnattingslokasjoner. KU må utrede hvilke positive samfunnsmessige endringer et nytt kraftverk vil gi. Dette må ses i lys av at økonomi alene ikke er grunnlag nok til å kunne forringe en vannforekomst jf. vannforskriften. En slik samfunnsøkonomisk nytte, må ses i lys av samfunnsøkonomisk tap ved forringelse av laks- og sjøørretbestanden, tap av øvrige naturverdier, friluftsliv og naturturisme. Det må lages detaljerte ringvirkningsanalyser. Og som nevnt i innledningen må økonomisk kompensasjon til lokalsamfunnet gjennom konsesjonskraft, eiendomsskatt mv utredes.

6 Mulig avbøtende tiltak

Kommentar:

Det er ei forutsetning at KU utreder avbøtende tiltak i de tilfeller hvor utbyggingen har negativ effekter, det er viktig at dette kommer på et tidlig stadium i prosessen.

6.1 Minstevannføring i Driva elv og tapping av vann fra Gjevilvatnet ved lave vannføringer i elva

Kommentar:

Viser til punkt 2.6.2 Festa Pumpe, 5.1.1 Hydrologisk grunnlag og 8.5 Naturmangfold i vann, sjø og vannmiljø.

6.2 Fiskevandring forbi inntaket til Festa pumpe

Kommentar:

Viser til punkt 2.6.2 Festa pumpe, 5.1.1 hydrologisk grunnlag og 8.5 Naturmangfold i vann, sjø og vannmiljø.

6.3 Samfunnsnyttig bruk av tunnelmasser

Kommentar:

I planene for utbygging av nedre Driva kraftverk er det lagt til grunn at tunnelmassene skal legges i deponi, og at deponiene lukkes og revegeteres. Det skal imidlertid utredes om det er andre samfunnsnyttige anvendelser av tunnelmassene som tas ut på de ulike stedene i prosjektområdet. Det må beskrives tunnelmassenes kvalitet, hva de kan brukes til og hvor langt de kan transporteres opp mot klima og økonomi. Dette gjelder også hvordan de kan brukes til opprusting av eksisterende veger og nyanlegg.

6.4 Landskapstilpasning ved overføring av Langvatnet

Kommentar:

Viser til punkt 2.6.5.2 Langvatnet overføring, 2.6.5.2 Gresjo I og II og 2.6.5.3 Sandvikelva I og II.

8 Forslag til utredningsprogram

Kommentar:

Det er et stort kunnskapsgrunnlag for anadrom fisk i Driva. Driva er et nasjonalt laksevassdrag med fiske siden tidenes morgen. Det er lang fangsthistorikk og forskning gjort siden 60-tallet. Det er også

mye kunnskap på grunn av det statlig finansierte prosjektet om bekjempelse av *gyrodactylus salaris* i Drivaregionen.

Det er god kunnskap om bestandssituasjon, gyteområder for laks og sjøørret, vandringsmønster, ungfiskundersøkelser, gytefisktellinger, kunnskap om genetisk opprinnelse og situasjon både for laks og sjøørret. Det er overvåkning om rømt oppdrettsfisk. Det har vært gjort grundige kartlegginger om vannføringer i forbindelse med kjemisk behandling. Det er også grundig kartlagt langs elvebredden fra sperra og ned til sjøen, med tanke på behandlingpunkter for rotenon. Sidevassdrag og sidebekker er kartlagt. Det er også kartlagt sjøørretbekker langs Driva fra sperra og ned til sjøen. Det foreligger derfor svært mye eksisterende kunnskap av anerkjente kunnskapsaktører, som utbygger kan nytte seg av i KU-prosessen.